ORGANİK KİMYACILAR DERNEĞİ

ORKİMDER Kritik Kimyasallar Bülteni – Özel Sayı

24.11.2026

Konu: AB Kritik Kimyasallar İttifakı'nda (Critical Chemicals Alliance – CCA) Türkiye'nin temsili

1. Giriş

Kasım 2026 sayımızda, AB Kritik Kimyasallar İttifakı'nın aylık ithalat izleme raporunu ve bu raporda Türkiye kaynaklı uyarıları ele almıştık. Özel sayımızda ise AB Komisyonu'nun 6 Kasım 2026'da başlattığı PET korunma önlemi soruşturmasını aktarmıştık. Her iki gelişme de aynı soruyu gündeme getirmektedir: Türk kimya sanayiini doğrudan etkileyen bu kararların hazırlandığı platformlarda Türkiye nasıl temsil edilmektedir?

Bu sayıda, CCA'nın Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan resmi görev tanımına (Terms of Reference) dayanarak ittifakın üyelik ve yönetim yapısını aktarıyor, Türkiye'nin bu yapıdaki konumunu ve Derneğimizin bu konudaki değerlendirmesini sunuyoruz.

2. CCA'nın Yapısı

CCA, Avrupa Komisyonu tarafından 28 Ekim 2025'te kurulmuştur ve Komisyon'un yürüttüğü bir sanayi politikası platformudur. İttifakın çalışmaları dört çalışma grubu üzerinden yürütülmektedir: kritik moleküller ve kritik üretim tesisleri, ticaret, modernizasyon ve yatırımlar ile öncü pazarlar. Bültenlerimizde ele aldığımız ithalat izleme aracı bu yapı içinde geliştirilmiştir.

Tablo 1. CCA üyeliği

Üye türü	Koşul
Kamu kurumları	AB üye devletleri ile EEA üyesi EFTA ülkelerinin (Norveç, İzlanda, Lihtenştayn) ulusal, bölgesel ve diğer kamu kurumları
Özel kuruluşlar	Şirketler, dernekler, yatırımcılar, araştırma kurumları ve sivil toplum kuruluşları; AB'de veya EEA üyesi EFTA ülkelerinde kurulu olmaları ve AB Şeffaflık Sicili'ne kayıtlı olmaları gerekir
Bireyler	Kişisel sıfatla üyelik mümkün değildir

Kaynak: CCA Görev Tanımı (Terms of Reference), Avrupa Komisyonu.

CCA'nın üç yönetim kademesi bulunmaktadır. Genel Kurul'da her üye kuruluş bir üst düzey temsilciyle yer alır; Genel Kurul Komisyon tarafından yılda en az iki kez toplanır ve Komisyon tarafından yönetilir. Kararlar mümkün olduğunca oy birliğiyle, oylamaya gidilmesi hâlinde ise toplantıda bulunan üyelerin salt çoğunluğuyla alınır. İttifakın stratejik yönünü belirleyen Yönlendirme Kurulu'nun başkanlığını da Komisyon yapar.

Tablo 2. Yönlendirme Kurulu'nun bileşimi

Temsil edilen kesim	Temsilci sayısı
Sanayi politikasından sorumlu bakanlıklar	4
Bölgesel idareler	2
Kimya sanayii (KOBİ'ler dahil)	5
Sendikalar	2
Çalışma gruplarının başkanları	–

Kaynak: CCA Görev Tanımı. Kurul üyeleri, üye kuruluşların önerileri arasından Komisyon tarafından atanır.

Görev tanımı, üçüncü bir ülkenin kontrolündeki kuruluşlar için ek sınırlamalar getirmektedir. Bu kuruluşlar Yönlendirme Kurulu'nda yer alamaz ve çalışma gruplarına başkan veya başkan yardımcısı olamaz. Komisyon, temel stratejik konulardaki görüşmeleri üçüncü ülke kontrolünde olmayan üyelerle sınırlayabilir. Komisyon ayrıca Genel Kurul'a, çalışma gruplarına ise grup başkanı Komisyon'un onayıyla gözlemci kabul edebilir. Gözlemcilerin oy hakkı yoktur ve tavsiyelerin oluşturulmasına katılamazlar.

3. Türkiye Neden Masada Değil?

Görev tanımına göre kamu kurumu üyeliği AB üye devletleri ile EEA üyesi EFTA ülkeleriyle sınırlıdır. Özel kuruluşların ise AB'de veya bu ülkelerde kurulu olması gerekmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin bakanlıkları ve kamu kurumları ile Türkiye'de kurulu sanayi kuruluşları ve dernekler CCA'ya doğrudan üye olamamaktadır.

Bu durum Türkiye'ye özgü bir dışlama değil, ittifakın AB'nin iç sanayi politikası aracı olarak tasarlanmasının sonucudur. Ancak Türkiye açısından özel bir sonuç doğurmaktadır. Gümrük Birliği nedeniyle AB'nin ticaret politikası ve ticaret savunma kararları Türk sanayisini doğrudan etkilemekte, ancak Türkiye bu kararların hazırlandığı süreçlerde yer almamaktadır. CCA, kimya sektöründe bu dengesizliğin en yeni örneğidir.

Türk kimya sanayiinin bugün CCA ile bağlantısı dolaylıdır. Cefic, ittifakın çalışmalarına katkı verdiğini açıklamıştır ve Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği (TKSD) Cefic üyesidir. AB'de kurulu Türk sermayeli şirketler ise özel kuruluş olarak başvurabilir; ancak üçüncü ülke kontrolünde sayılmaları hâlinde yukarıda belirtilen sınırlamalara tabi olabilirler. Bu konudaki değerlendirme başvuru sırasında Komisyon tarafından yapılmaktadır.

4. ORKİMDER Değerlendirmesi

CCA'nın mevcut kuralları çerçevesinde Türkiye'nin kısa vadede oy hakkıyla temsil edilmesi mümkün görünmemektedir. Oy hakkı, kuralların değişmesini gerektiren ve devletler arası düzeyde ele alınması gereken bir taleptir. Bununla birlikte masada yer almak için oy hakkı tek yol değildir. Derneğimiz, ulaşılabilir hedefleri üç kademede değerlendirmektedir.

Birinci kademe gözlemciliktir. Görev tanımı Genel Kurul'a ve çalışma gruplarına gözlemci kabulüne imkân tanımaktadır. Öncelikli hedef, ithalat izleme ve ticaret savunma konularının ele alındığı ticaret çalışma grubuna Türkiye adına resmi bir gözlemci kabul ettirilmesidir. Gözlemcinin oy hakkı bulunmamakla birlikte, gündemi ilk elden takip edebilmesi ve uzmanlık sunabilmesi mümkündür.

İkinci kademe dolaylı temsildir. Türk kimya sanayiinin görüşlerinin Cefic içinde düzenli olarak savunulması ve AB'de kurulu Türk sermayeli şirketlerin ittifaka üye olması, sınırlamalara rağmen bilgi akışı ve görünürlük sağlayacaktır.

Üçüncü kademe devlet düzeyinde temsildir. Türkiye'yi etkileyen ticaret savunma kararlarının hazırlandığı platformlarda danışma hakkı talebinin Gümrük Birliği Ortak Komitesi ve AB ile yürütülen ticaret diyaloglarında gündeme getirilmesi gerekmektedir. Gümrük Birliğinin güncellenmesi gündeme geldiğinde bu talep somut bir müzakere başlığı olabilir.

Bu hedeflere ulaşmak için Türkiye'nin AB nezdindeki algısının da değişmesi gerekmektedir. Kasım 2026 ithalat izleme raporunda Türkiye kaynaklı 24 uyarı bulunması ve PET soruşturması, Türkiye'nin bugün AB'de öncelikle bir ithalat baskısı kaynağı olarak izlendiğini göstermektedir. AB'nin tedarik güvenliğini artırma ve tek kaynaklara bağımlılığı azaltma hedefi ise Türkiye için farklı bir konum imkânı sunmaktadır: Gümrük Birliği içinde yer alan, coğrafi olarak yakın ve AB'nin tedarik zincirini güçlendirebilecek bir üretim tabanı. Bu konumun AB'nin kendi metodolojisiyle hazırlanmış verilerle ortaya konması gerekmektedir. Derneğimizin önerdiği Türkiye kritik molekül haritası bu amaca yöneliktir.

5. Önerilen Yol Haritası

1. Kimya sektörünü temsil eden kuruluşların, AB'deki temsil konusunda ortak bir Türk kimya sanayii pozisyonu oluşturması.
2. CCA ticaret çalışma grubuna gözlemci kabulü talebinin T.C. Ticaret Bakanlığı üzerinden Avrupa Komisyonu'na iletilmesi.
3. Türk kimya sanayiinin görüşlerinin Cefic üyesi TKSD aracılığıyla Cefic'in CCA'daki çalışmalarına düzenli olarak aktarılması.
4. AB'nin kritik molekül metodolojisi ve Türkiye üretim verileri kullanılarak Türkiye kritik molekül haritasının hazırlanması.
5. Türk firmalarının AB ticaret savunma soruşturmalarına sistematik olarak ilgili taraf sıfatıyla katılmasının teşvik edilmesi.

Konuya ilişkin görüş paylaşmak isteyen üyelerimizin ve sektör kuruluşlarının Derneğimizle iletişime geçmelerini rica ederiz.

Kaynakça

Avrupa Komisyonu. *Critical Chemicals Alliance – Terms of Reference*. https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/5ba1efab-a3d0-40a1-8e2b-3393a2491f67_en?filename=%5Bfinal%5D+CRITICAL+CHEMICALS+ALLIANCE+ToR.pdf

Avrupa Komisyonu. *The Critical Chemicals Alliance*. https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/chemicals/critical-chemicals-alliance_en

Cefic. *Cefic welcomes the first General Assembly of the Critical Chemicals Alliance and calls for urgent high-quality delivery in 2026*. https://cefic.org/news/cefic-welcomes-the-first-general-assembly-of-the-critical-chemicals-alliance-and-calls-for-urgent-high-quality-delivery-in-2026/

Uyarı

Bu bülten, Organik Kimyacılar Derneği (ORKİMDER) tarafından yalnızca bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bültende yer alan bilgiler, Avrupa Komisyonu ve Cefic tarafından kamuya açık olarak yayımlanan belgelerden derlenmiştir. Kaynak bilgilerin doğruluğu, eksiksizliği ve güncelliği yayımlayan kuruluşların sorumluluğundadır. ORKİMDER bu bilgilerin doğruluğu veya eksiksizliği konusunda herhangi bir taahhüt ya da garanti vermez. Kaynak belgeler sonradan değişebilir.

Bültende yer alan bilgi, değerlendirme ve öneriler hukuki, ticari, mali veya yatırım tavsiyesi niteliği taşımaz. Bu bilgilere dayanılarak ticari karar alınmamalı, işlem veya başvuru yapılmamalıdır. Okuyucuların kendi durumlarına ilişkin kararları, ilgili kamu kurumlarından ve uzman danışmanlardan alacakları görüşe dayandırmaları gerekir.

ORKİMDER değerlendirmeleri Derneğin görüşünü yansıtır. Bu değerlendirmeler, T.C. kamu kurumlarının, Avrupa Komisyonu'nun, CCA'nın veya adı geçen diğer kuruluşların resmi görüşü olarak yorumlanamaz.

ORKİMDER, bu bültenin içeriğine dayanılarak alınan kararlardan ve yapılan işlemlerden doğabilecek doğrudan veya dolaylı hiçbir zarardan sorumlu tutulamaz.